

ЦІНОВИЙ ПАРИТЕТ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ, ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кільницька О.С.

Житомирський національний агроекологічний університет,

м. Житомир, Україна

kilnytskaya_lena@mail.ru

Проблеми міжгалузевого паритету цін є актуальними в будь-якій економіці, оскільки відсутність необхідного взаємозв'язку між галузями та сферами економічної діяльності безпосередньо впливає на забезпечення відповідного рівня заробітної плати, обсягів виробництва, якості продукції, умов і результатів виробництва, забезпечення конкурентоздатності підприємства. Паритет походить від латинського *paritas*, що означає рівність, рівноправ'я. Трактуювання «індексу паритету» наведено в роботі Белявцева М.І., Петенка І.В., Прозорова І.В., де зазначається, що це відношення цін на сільськогосподарську продукцію до цін на продукцію промислового виробництва [1, с. 271]. За результатами досліджень [2], під «номінальним паритетом» розуміють співвідношення індексів зміни цін на сільськогосподарську продукцію до індексів зміни цін на продукцію, що споживається сільським господарством. Шпичак О.М., Гапусенко Ю.Я., Станісевич С.А. зазначають, що в Україні не усунутий монополізм в І та ІІІ сферах агропромислового комплексу (АПК), не створена адекватна ринковим умовам банківська, кредитно-страхова та інформаційна системи, без яких товаровиробник в будь-якій ланці відтворювального процесу не може ефективно функціонувати. В результаті не забезпечена система еквівалентності обміну між сільським господарством і галузями, що його обслуговують, не замінена новою зруйнована система матеріально-технічного забезпечення. В цих умовах сільське господарство як найбільш демонополізована галузь попала між двох зверхмонополістів – першої та третьої сфер АПК.

Новий елемент для визначення «аграрного паритету» зазначають у своїх дослідженнях вчені-економісти Гусаков В.Г., Дереза О.І., що трактують його як відношення цін на товари та робочу силу, що споживає

сільське господарство, до цін на набір сільськогосподарської продукції за попереднє десятиріччя [3, с.305]. Таким чином, в Білорусі для оцінки паритету використовують не тільки ціни на матеріально-технічні ресурси промислового походження, що задіяні у сільськогосподарському виробництві, а й ціни на ресурси для трудової діяльності (робочу силу).

Встановлено, що забезпечення цінового механізму в аграрному секторі економіки базується на таких принципах: вільне формування цін з економічним регулюванням їх державою; комплексний підхід до формування закупівельних, оптових та роздрібних цін; стандартизація, що передбачає єдину методологію формування цінових пропорцій в аграрній сфері; антимонопольне спрямування.

Аналіз статистичних даних Держкомстату України за 2005-2012 рр. свідчить про те, що індекси цін на промислові товари, що використовують для виробництва у сільськогосподарських підприємствах перевищують досягнуті значення індексів цін на сільськогосподарську продукцію, крім результатів 2010 року (рис.1).

Рис.1 Динаміка індексів цін (до попереднього року) на матеріально-технічні ресурси промислового походження та реалізації сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах України, %

Джерело: побудовано автором за даними Держкомстату України [4, с. 63,149]

Отже, в динаміці переважно має місце диспаритет цін в аграрному секторі економіки України. Темп росту цін на сільськогосподарську

продукцію відстає від збільшення цін на трактори, комбайни та іншу техніку, мінеральні добрива, засоби захисту рослин і тварин, нафтопродукти, електроенергію, паливо, будівельні матеріали.

Це потребує розробки та реалізації напрямів зменшення диспаритету цін в аграрному секторі. Основними з них є: застосування гарантованих мінімальних цін (підтримки) на сільськогосподарську продукцію в межах визначених її квот та еквівалентних цін; фінансові товарні інтервенції (купівля чи продаж товару залежно від рівня кон'юнктури та цін на ринку); дотації та компенсації на сільськогосподарську продукцію; державне регулювання цін на продукцію природних монополій та інші види матеріально-технічних ресурсів і послуги для сільського господарства; лізинг сільськогосподарської техніки; пільгове оподаткування та кредитування сільського господарства; запровадження міжгалузевих узгоджувальних комісій по цінах; квотування та митне регулювання експорту й імпорту сільськогосподарської продукції.

Ціновий механізм в аграрному секторі повинен стимулювати виробництво продовольчих товарів для населення та сировини для промисловості, сприяти продовольчій незалежності країни, забезпечувати оптимальне поєднання вільного ринкового ціноутворення з державним регулюванням цін, створювати сприятливі умови для розширеного виробництва на підприємстві за рахунок еквівалентного цінового обміну між сферами агропромислового виробництва, сприяти відповідності цін платоспроможному попиту підприємств та населення.

Література

1. Нормативні витрати, ціни, баланси сільськогосподарської продукції в Україні та країнах світу / О. М. Шпичак, Ю. Я. Гапусенко, С. А. Станісевич та ін.; За ред. О. М. Шпичака, Ю. Я. Гапусенко. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2006. – 693 с.
2. Белявцев М.І. Маркетингова цінова політика: Навч. посібник // М. І. Белявцев, І. В. Петенко, І. В. Прозорова. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 332 с.
3. Аграрная экономика: термины и понятия: энцикл. справ. / В. Г. Гусаков, Е. И. Дереза. – Минск: Белорус. наука, 2008. – 576 с.
4. Сільське господарство України за 2012 рік: статистичний збірник / За ред. Н. С. Власенко. – К.: Держкомстат України, 2013. – 402 с.